

İÇİNDEKİLER

Kemal Gözler, *Abdülkettah'ın Şikâyeti (1907) ve Yeniçifilik Köyü – Kale-i Sultaniye Livası Davası (1914-1918): İki Örnek Olay Üzerinden Son Dönem Osmanlı İdarî Yargı Sistemi Hakkında Gözlemler*, Bursa, Ekin, 2025, XVIII+382 s. (www.kemalgozler.com/abdulkettah.htm).

Önsöz	1
Giriş	13

Birinci Kısım UYUŞMAZLIK KONUSU ARAZİ

Bölüm 1 ARAZİNİN İSMİ VE YERİ

I. Arazinin İsmi	25
II. İbrahim Bey'in Arazisinin Yeri	26

Bölüm 2 ARAZİNİN YÜZÖLÇÜMÜ

I. Belgelere Göre Bu Arazinin Yüzölçümü Ne Kadardır?.....	33
II. 1906-1918 Yıllarında Bir Dönüm Kaç Metrekare İdi?.....	34
III. Bu Arazinin 1096 Dönüm (Günümüz Ölçüsüyle 2740 Dönüm) Olduğunun Başka Kanıtı Var mı?	35
IV. İbrahim Bey'den Satın Alınan Arazinin Günümüzdeki Durumu ve Yüzölçümü.....	36
A. TKGM Parsel Sorgu Sistemine Göre Arazinin Durumu ve Haritası	37
B. TKGM Parsel Sorgu Sistemine Göre Parsellerin Öznitelik Bilgileri	38
C. Arazinin Vasfı (Niteliği)	39
D. TKGM Parsel Sorgulama Sistemine Göre Arazinin Günümüzdeki Yüzölçümü	40

Bölüm 3 ARAZİNİN 1907'DEKİ PARÇALARI VE SINIRLARI

I. Arazinin Parçaları (Kıtaları).....	41
II. Arazinin 1907'deki Sınırları (Haritası).....	43
A. Birinci Parçanın Sınırları	44
B. İkinci Parçanın Sınırları	45
C. Üçüncü Parçanın Sınırları	45
D. Parçaların Harita Üzerinde Gösterilmesi	45
III. Arazinin Değeri	46

İkinci Kısım
ABDÜLFETTAH'IN ŞİKÂYESİ
Abdulfettah, Biga Kaymakamı Hasan Bey
ve İbrahim Bey'e Karşı (1907)

Bölüm 4
ABDÜLFETTAH

I. Abdulfettah Kimdir?.....	51
II. Abdulfettah'ın Babasının İsmi Nedir?.....	52
III. Abdulfettah'ın Doğum ve Ölüm Tarihi	54
IV. Abdulfettah Nereden Geliyor?.....	54
V. Abdulfettah'ın Eğitimi	56
VI. Lofça-i Cedit Köyünün Kurulması	57
VII. Abdulfettah'ın Lider Pozisyonu Üzerine Bir Not.....	58

Bölüm 5
İBRAHİM BEY

I. İbrahim Bey Karşımıza Nasıl Çıktı?.....	59
II. İbrahim Bey'in Babası Hacı Mustafa Efendi	60
III. Biga Kazası "Mütehâyizleri"nden İbrahim ve Halim Beyler.....	62
IV. İbrahim ve Halim Beylerin Ödüllendirilmeleri.....	62
V. İbrahim Bey ve Kardeşi Halim Beyin Fabrikalarının Askeriye Tarafından Zabt ve İşgal Edildiği İddiası	63
A. Dahiliye Nezaretine Çekilen Telgraf	64
B. Dahiliye Nezaretinin İnceleme Emri.....	67
C. Kale-i Sultaniye Mutasarrıfı Rauf Beyin Cevabı.....	68
D. Olayın Değerlendirilmesi.....	71
VI. Hâlim Bey'in 1916'da Ödüllendirilmesi	72

Bölüm 6
KAYMAKAM HASAN BEY

I. Hasan Bey'in İvrindi Nahiye Müdürlüğü.....	75
II. Hasan Bey'in Kemer (Burhaniye) Kaymakamlığı	77
III. Hasan Bey'in Kalkandelen Kaymakamlığı.....	80
IV. Hasan Bey'in Ayvalık Kaymakamlığı	80
V. Hasan Bey'in Biga Kaymakamlığı.....	80
VI. Hasan Bey'in Azli	82
VII. "Kaymakam Hasan Bey Sokağı".....	85

Bölüm 7

ABDÜLFETTAH'IN DİLEKÇESİ

I. İbrahim Bey'in Ağustos 1906'da Ece Gölünün Kuzeyinde Bulunan 2740 Dönüm Büyüklüğünde Bir Çiftlik Arazisini Satın Alması.....	88
II. Abdülfettah'ın Rumî 21 Nisan 1323 (Miladî 4 Mayıs 1907) Tarihli Dilekçesinin Aslı ve Yazı Çevrimi.....	90
A. Dilekçenin Aslının Görüntüsü.....	91
B. Yazı Çevrimi	94
C. Günümüz Türkçesine Uyarlanmış Çeviri.....	96
III. Abdülfettah'ın Dilekçesi Hakkında Gözlemler.....	98
A. Bu Dilekçeyi Neden Abdülfettah Veriyor?	98
B. Abdülfettah, Dilekçeyi Kendisi mi Yazdı?.....	99
IV. Dilekçenin Kurgusu	100
V. Dilekçenin İlk 11 Satırı: Uyuşmazlığın Birinci Tarafı Olan Lofça-i Cedit Köyü Ahalisi Hakkında Bilgiler	101
A. Lofça-i Cedit Köyü Ahalisi Kimlerdir ve Buraya Nereden ve Neden Geldiler?.....	102
B. Üzerine Köy Kurmak İçin Satın Aldıkları Çiftliğin Adı Nedir, Nerede Bulunmaktadır, Büyüklüğü Nedir ve Kimden ve Kaç Liraya Satın Alınmıştır?	104
C. Lofça-i Cedit Köyü Nasıl Kuruldu ve İsmi Nasıl Konuldu?	105
D. Lofça-i Cedit Köyü, Kurulduktan Sonra Nasıl Gelişti?	105
E. Lofça-i Cedit Köyünün Gelir Kaynakları Nelerdir?.....	107
F. Lofça-i Cedit Köyünün Refah Hali	108
VI. Dilekçenin İkinci Kısım (Satır 11-18): Ece Gölünden Tutulan Balıklara Biga Kaymakamının Muavenetiyle İbrahim Bey Tarafından El Konulması.....	109
A. Ece Gölünden Çıkarılan Balıklar Biga'da Duyun-ı Umumiye İdaresinde Satılıyordu.....	109
B. İbrahim Bey'in Ece Gölünün Ayağında Bir Çiftlik Arazisi Satın Alması.....	110
C. İbrahim Bey'in Balıklara Duyun-ı Umumiye İdaresinde El Koyması.....	111
D. Balıklara El Konulmasında Biga Kaymakamı Hasan Bey'in Yardımı	111
E. Abdülfettah'ın Biga Kaymakamı Hasan Bey Hakkındaki İddiaları	113
F. Abdülfettah'ın Kaymakam Hasan Bey Hakkındaki İddiaları Doğru Olabilir mi?	114
VII. Dilekçenin Üçüncü Kısım (Satır 19-28): Abdülfettah'ın Uyuşmazlığın Nasıl ve Nerede Çözümlemesi Gerektiği Konusunda Düşünceleri.....	116
VIII. Abdülfettah'ın İddiasının Gerekçeleri.....	118
A. Abdülfettah'ın İddiasının Hukukî Gerekçeleri	118
B. Abdülfettah'ın İddiasının Yerindelik ve Nesafet Gerekçeleri	119
IX. Abdülfettah'ın Dilekçesinin Sonucu: Abdülfettah Şura-yı Devletten Ne Talep Ediyor?.....	120
X. Abdülfettah'ın Bir Stratejisi mi Var?	121

Bölüm 8

BİGA SANCAĞI MUTASARRIFININ CEVAP YAZISI

I. Mutasarrıfın Cevap Yazısının Aslının Görüntüsü ve Yazı çevrimi	124
II. Mutasarrıfın Cevabından Öğrendiklerimiz	127
A. İbrahim Bey'in Lofça-i Cedit Köyü Ahalisi Aleyhine Dava Açması	127
B. Lofça-i Cedit Köyü Ahalisinin Bu Davada Haksız Çıkması	127
C. Lofça-i Cedit Köyü Halkının İbrahim Bey'den Araziyi Satın Alması	128
D. Uyuşmazlığın Karşılıklı Anlaşma ile Sona Erdirilmesi	128
III. Evrakın Evrak Odasına İadesi: Dosyanın İşlemden Kaldırılması	128
IV. Uyuşmazlığı Özü	131
A. Ece Gölü'nün Kuzey Sınırı	132
B. İbrahim Bey'in Arazisinin Güney Sınırı	133
V. İbrahim Bey Bu Araziyi Neden Satın Almış Olabilir?	136

Bölüm 9

ABDÜLFETTAH'IN ŞİKAYETİNİN HUKUKÎ DEĞERLENDİRMESİ

I. Uyuşmazlığın Doğumu ve Şura-yı Devletin Önüne Gelmesi	140
II. Abdülfettah'ın Dilekçesi ve Dilekçesindeki Netice-i Talebi	141
Değerlendirme: İdarî Yargıda Böyle Bir Karar Verilebilir mi?	143
III. 1907 Yılında Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesinin Görev ve Yetkileri	144
IV. “Şikâyeti Havi Arzuhal Başvurusu”nun Unsur ve Şartları	148
A. Başvuru Hakkının Sahipleri: Memurlar ve Fertler	148
B. Başvurunun Usûlü: Doğrudan Doğruya Şura-yı Devlete Başvurma	151
Bu Unsur Açısından Abdülfettah'ın Başvurusunun Değerlendirilmesi	152
C. Başvurunun Şekli: Arzuhal	152
Bu Unsur Açısından Abdülfettah'ın Başvurusunun Değerlendirilmesi	153
D. Başvurunun İçeriği: Arzuhalin Şikayeti Havi Olması Şartı	155
E. Aleyhine Başvuru Yapılana (Şikâyet Olunana) İlişkin Şart: Şikâyet, “Devair-i İdare Aleyhinde” Olmalıdır	157
F. Şikâyet Olunan Şeye İlişkin Şart: Şikâyet, İdarenin Muamelatı Aleyhinde Olmalı	160
Bu Şart Açısından Abdülfettah'ın Başvurusunun Değerlendirilmesi	160
V. Şikâyeti Havi Arzuhal Başvurunun Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesi Tarafından İncelenme ve Karara Bağlanma Usûlü	162
A. Tahkikat Safhası	163
B. Müzakere Safhası	163
C. Mütalaa Safhası	163
D. Mazbata Safhası	164
E. Sadarete Bildirme Safhası	164
F. Yukarıdaki Safhalar Açısından Abdülfettah'ın Şikâyet Başvurusunun İncelenmesi	165

1. Tahkikat Safhası: Mülkiye Dairesinin Abdülfettah'ın Başvurusunu İncelemesi.....	165
2. Müzakere, Mütalaa, Mazbata ve Sadarete Bildirme Safhaları.....	166
VI. Şura-yı Devlet Mütalaaalarının İcrası.....	166
Bu Açından Abdülfettah'ın Başvurusu Hakkında Gözlemler	167
VII. Nihai Değerlendirme: Osmanlı ve Günümüz Arasında Karşılaştırma	168
A. Başvuru Yolları Bakımından.....	168
B. Denetim Organlarının Yetkileri Bakımından	169
C. Yargısal Usûlleri İzleme Bakımından.....	170
D. “Şikâyeti Havi Arzuhal” Yolu Fransız Kaynaklı mı?.....	171

Üçüncü Kısım

YENİÇİFTLİK KÖYÜ – KALE-İ SULTANIYE

LİVASI DAVASI (1914-1918)

Bölüm 10

DAVANIN BİGA KAYMAKAMLIĞI SAFHASI

I. Yeniçiftlik İhtiyar Heyetinin Arazinin “Tarla”dan “Mera”ya Dönüştürülmesi Konusunda Rumî 3 Mayıs 1330 (Miladî 16 Mayıs 1914) Tarihli Dilekçesi	179
II. Biga Tapu Memurunun Rumî 10 Mayıs 1330 (Miladî 23 Mayıs 1914) Tarihli Keşif Yapılması Yolundaki Arzı.....	182
III. Biga Kazası İdare Meclisinin Rumî 10 Mayıs 1330 (Miladî 23 Mayıs 1914) Tarih ve 324 Sayılı Keşif Yaptırılması Kararı.....	183
IV. Rumî 30 Teşrinisani 1330 (Miladî 13 Aralık 1914) Tarihli Keşif Tutanağı.....	185
V. Biga Tapu Memuru, Vergi Memuru ve Papa Garabet Efendi Tarafından Biga Kaymakamına Sunulan Rumî Teşrinisani 1330 (Miladî Aralık 1914) Tarihli Rapor	189
A. Raporun Görüntüsü ve Yazı Çevrimi	189
B. Bu Rapordan Öğrendiklerimiz.....	192
C. Bu Rapor Hakkındaki Eleştirilerimiz.....	193
VI. Biga İdare Meclisinin Aralık 1914-Ağustos 1916 Arasında Hareketsizliği.....	195
VII. Biga Defter-i Hakanî İdaresinin Biga Kazası Kaymakamına Sunduğu Rumî 2 Nisan 1332 (Miladî 15 Nisan 1916) Tarihli Rapor.....	197
VIII. Biga Kazası İdare Meclisinin Rumî 1 Ağustos 1332 (Miladî 14 Ağustos 1916) Tarih ve 267 Numaralı Kararı	199
IX. Biga Tapu Memurunun Biga İdare Meclisine Rumî 21 Ağustos 1332 (Miladî 3 Eylül 1916) Tarihli Cevap Yazısı.....	200
X. Lofça-i Cedit Köyü Hatibinin Rumî 20 Teşrinievvel 1332 (Miladî 2 Kasım 1916) Tarihli Dilekçesi	203
A. Lofça-i Cedit Köyü Hatibi Neden Böyle Bir Dilekçe Verdi?.....	203
B. Dilekçenin Görünümü ve Yazı Çevrimi.....	204
C. Dilekçeyi Veren Lofça-i Cedit Köyü Hatibi Kimdir?.....	206

D. Lofça-i Cedit Köyü Hatibinin Dilekçesinde Verdiği Bilgiler ve Talebi.....	207
E. Biga Kaymakamının Lofça-i Cedit Köyü Hatibinin Dilekçesini İdare Meclisine Sevki (Rumî 21 Teşrinievvel 1332 - Miladî 4 Kasım 1916).....	207
XI. Biga İdare Meclisinin Rumî 29 Teşrinievvel 1332 (Miladî 11 Kasım 1916) Tarih ve 497 Numaralı Kararı.....	208
XII. Rumî 5 Teşrinisani 1332 (Miladî 18 Kasım 1916) Tarihli İkinci Keşif Raporu.....	210
XIII. Biga Kazası İdare Meclisinin Rumî 21 Kanunusani 1332 (Miladî 3 Şubat 1917) Tarihli Kararı.....	213

Bölüm 11

DAVANIN KALE-İ SULTANİYE MUTASARRIFLIĞI SAFHASI

I. Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğu Tarafından Defter-i Hakanî Emaneti Alisine Takdim Kılınan 11 Mart 1333 (11 Mart 1917) Tarih ve 5 Numaralı Arıza.....	216
A. Arızanın Görüntüsü ve Yazı Çevrimi.....	216
B. Arızadan Öğrendiklerimiz.....	216
C. Eleştiri.....	221
II. Defter-i Hakanî Emanetinin Rumî 21 Mart 1333 (Miladî 21 Mart 1917) Tarih ve 5 Numaralı Tahrirâtı.....	221
A. Belgenin Aslının Görüntüsü ve Yazı Çevrimi.....	221
B. Yazının İçeriği.....	224
C. Eleştiri.....	224
D. Osmanlı Tapu İdaresinin Düzenliliği ve Hızı Konusunda Bir Gözlem.....	225
III. Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğunun Rumî 31 Mart 1333 (31 Mart 1917) Tarih ve 11 Numaralı Mutasarrıflığa Arzı.....	226
IV. Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğunun Rumi 31 Temmuz 1333 (31 Temmuz 1917) Tarihli Mutasarrıflığa Arzı.....	228
V. Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisinin Rumî 19 Ağustos 1333 (Miladî 19 Ağustos 1917) Tarih ve 316 Numaralı Kararı.....	231
VI. Biga Defter-i Hakanî İdaresinin 6 Teşrinievvel 1333 (6 Ekim 1917) Tarihli Yazısı.....	233
VII. Biga Kazası İdare Meclisinin 6 Teşrinievvel 1333 (Miladî 6 Ekim 1917) Tarih ve 268 Sayılı Kararı.....	235

Bölüm 12

DAVANIN ŞURA-YI DEVLET SAFHASI

I. Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti Tarafından Şura-yı Devlete Verilen 21 Teşrinisani 1333 (Miladî 21 Kasım 1917) Tarihli Dava Dilekçesi.....	237
A. Dava Dilekçesinde Kimlerin İsimleri Var?.....	237
B. Dilekçede Talep Edilen Şey Nedir?.....	238
C. Dilekçenin Görüntüsü ve Yazı Çevrimi.....	239
D. Dilekçenin Olaylar Kısmı: Maddî Vakıa.....	249

E. Dilekçenin Gerekçe Kısmı: Dava Konusu İşlemin Hukuka Aykırılığının Sebepleri	251
F. Dilekçenin Netice-i Talep Kısmı	253
II. Dilekçenin Biga Kazasından Kale-i Sultaniye Mutasarrıflığına Gelmesi	254
III. Kale-i Sultaniye Mutasarrıflığının 24 Kanunuevvel 1333 (24 Aralık 1917) Tarih ve 1468 Sayılı Havale Yazısı	255
IV. Şura-yı Devlet Mülkiye ve Maarif Dairesinin 23 Mart 1334 (1918) Tarihli Kararı	258
A. Kararın Görüntüsü ve Yazı Çevrimi	258
B. Şura-yı Devlet Kararına Göre Dava Konusu Arazi, Uyuşmazlığın Kendi Önüne Gelişi, İptali İstenen İşlem ve Bu İşlemin Gerekçesi	264
C. Şura-yı Devlet Kararının Gerekçesi	265
D. Şura-yı Devlet Kararının Sonucu: Kararda Hükmedilenler	268
1. Keenlemeyekün (Yok Hükmünde) Olduğunu İlân Etme	268
2. Arazinin Bedel-i Öşre Bağlanarak VASFİNIN Tarladan Meraya Dönüştürülmesi	269
E. Şura-yı Devlet Kararının Uygulanması	270
Sonuç	271
Davanın Uzun Vadede Sonuçları Üzerine Bir Not	273

BÖLÜM 13

HUKUKÎ DEĞERLENDİRME

(Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti – Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisi Davası Hakkında Hukukî Gözlemler)

I. Ortada Bir “Dava” Var mıdır?	276
A. Ortada Bir Uyuşmazlık Var mıdır?	277
B. Bu Uyuşmazlık, Yargısal Yoldan mı Çözümlemiştir?	278
II. Bu Dava, Bir “İdarî Dava” mıdır?	279
A. Organik Şart: Davalı Daima İdare Olmalıdır	279
B. Maddî Şart: Davaya İdare Hukuku Uygulanmalıdır	280
III. Bu İdarî Dava, Bir “İptal Davası” mıdır?	281
IV. Olayların Özeti	283
V. 1914-1918 Yılları İtibarıyla Kaza, Liva ve Vilayet İdare Meclisi Kararlarına Karşı Yapılabilecek Başvuruların Usûlü ve Şartları	285
VI. Osmanlı İdarî Yargı Sistemi Üç Dereceli miydi?	287
VII. Birinci Derece: Biga Kazası İdare Meclisi Önündeki Safha	290
VIII. İkinci Derece: Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisi Önündeki Safha	291
IX. Üçüncü Derece: Şura-yı Devletin Önündeki Safha	295
A. Davacı	295
B. Davalı	302
C. Davanın Açılması	306
1. Dava Dilekçesi	306
2. Dilekçe Nereye Verildi?	307
3. Dilekçe Hangi Makama Hitaben Yazıldı?	307

D. Davanın Konusu.....	310
1. İptal (“Fesih”) Talebi	310
2. Arazinin Vasfının “Tarla”dan “Mera”ya Dönüştürülmesine İzin Verilmesi Talebi.....	311
E. Dilekçenin Şura-yı Devlete Ulaşması	312
F. Başvurunun Vilayet Defterine Kaydı, Daireye Dağıtımı ve Dosyanın Açılması	315
1. Başvurunun Gelen Evrak Defterine Kaydı	315
2. Başvurunun Mülkiye ve Maarif Dairesine Havale Edilmesi	316
3. Başvurunun Mülkiye ve Maarif Dairesinde Kaydı	316
4. Dosyanın Açılması.....	317
G. Davanın Şura-yı Devlet Tarafından İncelenmesi ve Karara Bağlanması	320
H. Karar (“Mazbata”) Müsveddesinin Yazılması	323
1. “Ön Müsvedde” ve “Müsveddenin Müsveddesi”	324
2. Asıl Müsvedde.....	326
I. Müsveddenin Tebyizi (Mazbatanın yazılması).....	332
X. Şura-yı Devlet Kararında Hükmedilen Şeyler ve Bu Kararın Hukukî Niteliği	334
A. Dava Konusu Liva İdare Meclisi Kararını “Keenlemeyekün” Bulma: Şura-yı Devlet Kararı Bu Yönüyle Bir “İptal Kararı”dır.....	335
1. Açıklama	335
2. Hukukî Değerlendirme.....	337
3. Türk Doktrinde Şura-yı Devletin “İptal Kararı” Vermediği Konusunda Genel Kanaatin Sorgulanması	337
4. Bağlayıcılık İptal Kararının Tanımlayıcı Unsuru mudur?.....	341
B. Söz Konusu Arazinin Vasfının “Tarla”dan “Mera”ya Dönüştürülmesi: Karar Bu Yönüyle Ne Kararıdır?.....	342
1. Açıklama	342
2. Değerlendirme: Şura-yı Devlet İdareye Emir ve Talimat Verebilir mi? ...	342
3. Günümüz Anlayışında İdarî Yargı Organları İdareye Emir ve Talimat Veremezler	343
4. Osmanlı Şura-yı Devleti İdareye Karışabilir miydi?.....	343
a) Karışamayacağı Görüşü Lehine Argümanlar	343
b) Şura-yı Devletin İdareye Karışabileceği Görüşü Lehine Argümanlar: “Kavanin ve Nizamatin Tamami-i Cereyanına Nezaret” Görevi	344
C. Söz Konusu Arazinin Öşre Bağlanması ve Öşür Bedelinin Alınması: Karar Bu Yönüyle Ne Kararıdır?.....	345
XI. Şura-yı Devletin Karar Verme Yetkisi (Özet)	347
XII. Şura-yı Devlet Kararlarının Bağlayıcılığı ve Uygulanması.....	348
A. Genel Olarak	349
1. Kural	349
2. “Ol Babda Emr ü Ferman Hazret-i Men Lehül Emrindir”	350
3. Uygulamada Sadaretin Tasdik Yetkisi	352
4. İrade-i Seniye Gerektiren Konularda Padişahın Tasdiki	353
5. Sadaretin Yazısı: Mazbatasının İcrasına Himmet Buyrulması	353

B. Şura-yı Devletin Yeniçiftlik Köyü – Kale-i Sultaniye Livası Davasında Verdiği 23 Mart 1918 Tarihli Kararının Uygulanması.....	353
1. Sadaretin Rumî 31 Mart 334 (Miladî 31 Mart 1918) Tarihli Yazısı	353
2. Dahiliye Nazırı Talat Paşa’nın Maliye Nazırı Cavid Bey’e 10 Nisan 1334 (1918) Tarihli Yazısı.....	356
XIII. Şura-yı Devlet Kararının Bağlayıcılığı Hakkında Genel Değerlendirme.....	359
Bibliyografya	363
Dizin.....	371
Özet.....	377
Abstract	379

KUTULAR

KUTU G.1: Dalyan.....	18
KUTU II.1: Yılan Balığı.....	50
KUTU 5.1: Osmanlı Arşivi Katalogundaki Bir Okuma Hatası	59
KUTU 7.1: Şura-yı Devlet	89
KUTU 8.1: Dönemin İdarî Taksimatı Hakkında Bilgi: “Biga Sancağı” ile “Biga Kazası” Arasında Ne Fark Var?	123
KUTU 8.2: Osmanlı Lirası	137
KUTU 9.1: Şura-yı Devlete İlişkin Mevzuat	144
KUTU 9.2: Şura-yı Devlete İlişkin Literatür	146
KUTU 9.3: Arzuhal ve İstida	154
KUTU III.1: Hukukî Alt Yapı: Ziraatten Terk ve Tatil Nedeniyle “Mahlûliyet” Durumu, “Müstehak-ı Tapu” Addedilme ve “Tefevvüz” Usûlünün Uygulanması	176
KUTU 10.1: Kaza ve Liva İdare Meclisleri	185
KUTU 10.2: Keşif ve Bilirkişi Ücretlerinin Yüksekliği Konusunda Gözlemler	209
KUTU 12.1: Osmanlı’da Hukuk Devleti Fikrinin Doğuşuna İlişkin Bir Gözlem	248
KUTU 13.1: 1914-1918 Döneminde Osmanlı Hukukunda Köyler	296
KUTU 13.2: “Mazbata=Karar”.....	323
KUTU 13.3: Osmanlı’nın Son Döneminde “İptal” Yerine “Fesih” Terimi Kullanılıyordu	338

BELGELER

Belge 3.1: 30 Teşrinisani 1330 Tarihli Keşif Raporunun Üstündeki Tapu Kayıtları	43
Belge 4.1: Muhsin Oğlu Abdülfettah’ın Rumî 21 Nisan 1323 (Miladî 4 Mayıs 1907) Tarihli Arzuhâlinin İsim, Pul ve Mühür Kısım	53
Belge 5.1: İbrahim Bey ve Kardeşi Halim Bey Tarafından Dahiliye Nezaretine Çekilen Rumî 8 Teşrinisani 1331 (Miladî 21 Kasım 1915) Tarihli Telgrafname	65

Belge 5.2: Dahiliye Nezaretinin Kale-i Sultaniye Sancağı Mutasarrıflığına Rumî 18	
Teşrinisani 1331 (miladî 1 Aralık 1915) Tarihli Yazısı	68
Belge 7.1: Abdülfettah Mühürlü Rumî 21 Nisan 1323 Tarihli Arzuhalde Bir Kesit	88
Belge 7.2: Abdülfettah'ın Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesi'ne Verdiği Rumî 21	
Nisan 1323 (Miladî 4 Mayıs 1907) Tarihli Dilekçesi (Tam Görünüm)	91
Belge 7.3: Abdülfettah'ın Şura-yı Devlet Mülkiye Dairesi'ne Verdiği Rumî 21	
Nisan 1323 (Miladî 4 Mayıs 1907) Tarihli Dilekçesi	92
Belge 8.1: Biga Sancağı Mutasarrıfının Abdülfettah'ın Arzuhalı Hakkında Rumî	
2 Temmuz 1323 (Miladî 15 Temmuz 1907) Tarihli Cevap Yazısı	125
Belge 8.2: Biga Sancağı Mutasarrıfının Cevap Yazısının Arka Yüzü (Kesit)	129
Belge 8.3: Ece Gölü ve Kayaaltı Çiftliğine İlişkin Defter-i Hakani Kaydı	132
Belge 10.1: Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyetinin Biga Kaymakamlığına Verdiği	
Rumî 3 Mayıs 1330 (Miladî 16 Mayıs 1914) Tarihli Dilekçesi	180
Belge 10.2: Biga Kazası Defteri Hakanî İdaresinin Rumî 10 Mayıs 1330 (Miladî	
23 Mayıs 1914) Tarihli Arzı	183
Belge 10.3: Biga Kazası İdare Meclisinin Rumî 10 Mayıs 1330 (Miladî 23 Mayıs	
1914) Tarih ve 324 Sayılı Keşif Yaptırılması Kararı	184
Belge 10.4: Biga Kazası İdare Meclisi Tarafından Görevlendirilen Keşif Heyetinin	
Düzenlediği Rumî 30 Teşrinisani 1330 (13 Aralık 1914) Tarihli Keşif Tutanağı .	186
Belge 10.5: Biga Kazası Tapu Memuru, Vergi Memuru ve Papa Garabet Efendi	
Tarafından Biga Kaymakamına Sunulan Teşrinisani 1330 (Aralık 1914)	
Tarihli Rapor	190
Belge 10.6: Biga Kazası Tapu Memurunun Biga Kaymakamına Sunduğu 2 Nisan	
1332 (Miladî 15 Nisan 1916) Tarihli Rapor	197
Belge 10.7: Biga Kazası İdare Meclisinin Rumî 1 Ağustos 1332 (miladî 14	
Ağustos 1916) Tarih ve 267 Numaralı Kararı	199
Belge 10.8: Biga Kazası Kaymakamının Rumî 1 Ağustos 1332 (Miladî 14	
Ağustos 1916) Tarihli Havale Notu	200
Belge 10.9: Biga Tapu Memurunun Biga İdare Meclisine Rumî 21 Ağustos 1332	
(Miladî 3 Eylül 1916) Tarihli Cevap Yazısı	201
Belge 10.10: Lofça-i Cedit Köyü Hatibinin Rumî 20 Teşrinievvel 1332 (Miladî 2	
Kasım 1916) Tarihli Dilekçesi	205
Belge 10.11: Biga Kaymakamının Lofça-i Cedit Köyü Hatibinin Dilekçesini	
İdare Meclisine Sevki (21 Teşrinievvel 1332 - Miladî 4 Kasım 1916)	208
Belge 10.12: Biga İdare Meclisinin Rumî 29 Teşrinievvel 1332 (Miladî 11 Kasım	
1916) Tarih ve 497 Numaralı Kararı	208
Belge 10.13: Rumî 5 Teşrinisani 1332 (Miladî 18 Kasım 1916) Tarihli İkinci	
Keşif Raporunun Sevk Yazısı	210
Belge 10.14: 5 Teşrinisani 1332 (Miladî 18 Kasım 1916) Tarihli İkinci Keşif	
Raporuna Atf	212
Belge 10.15: Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğunun Rumî 11 Mart	
1333 (Miladî 11 Mart 1917) Tarih ve Beş Numaralı Arızası	214

Belge 11.1: Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğu Tarafından Defter-i Hakanî Emanetine Takdim Kılınan Rumî 11 Mart 1333 Tarihli Arıza	217
Belge 11.2: Defter-i Hakanî Emanetinin Rumî 21 Mart 1333 (Miladî 21 Mart 1917) Tarih ve 5 Numaralı Tahrirâtı	222
Belge 11.3: Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğunun 31 Mart 1333 (31 Mart 1917) Tarih ve 11 Numaralı Mutasarrıflığa Arzı	227
Belge 11.4: Kale-i Sultaniye Defter-i Hakanî Memurluğunun Rumî 31 Temmuz 1333(31 Temmuz 1917) Tarihli Mutasarrıflığa Arzı	229
Belge 11.5: Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisinin Rumî 19 Ağustos 1333 (Miladî 19 Ağustos 1917) Tarih ve 316 Numaralı Kararı	232
Belge 11.6: Biga Defter-i Hakanî İdaresinin Rumî 6 Teşrinievvel 1333 (Miladî 6 Ekim 1917) Tarihli Yazısı	234
Belge 11.7: Biga Kazası İdare Meclisinin 6 Teşrinievvel 1333 (Miladî 6 Ekim 1917) Tarih ve 268 Sayılı Kararı	235
Belge 12.1: Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti Tarafından Şura-Yı Devlete Verilen 21 Teşrinisani 1333 (Miladî 21 Kasım 1917) Tarihli Dava Dilekçesi (Tam Görünüm)	239
Belge 12.2: Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti Tarafından Şura-yı Devlete Verilen 21 Teşrinisani 1333 (Miladî 21 Kasım 1917) Tarihli Dava Dilekçesi	240
Belge 12.3: Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti Tarafından Şura-yı Devlete Verilen 21 Teşrinisani 1333 (Miladî 21 Kasım 1917) Tarihli Dava Dilekçesinin Arka Yüzü	255
Belge 12.4: Kale-i Sulta-niye Mutasarrıflığının Rumî 24 Kanunuevvel 1333 (Miladî 24 Aralık 1917) Tarih ve 1468 Sayılı Havale Yazısı	256
Belge 12.5: Kale-i Sultaniye Mutasarrıflığının Rumî 24 Kanunuevvel 1333 (Miladî 24 Aralık 1917) Tarih ve 1468 Sayılı Havale Yazısının Arka Yüzü	257
Belge 12.6: Şura-yı Devlet Mülkiye ve Maarif Dairesinin Rumî 23 Mart 1340 (Miladî 23 Mart 1918) Tarihli Kararı	259
Belge 13.1: Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti Tarafından Şura-yı Devlete Verilen 21 Teşrinisani 1333 (Miladî 21 Kasım 1917) Tarihli Dava Dilekçesinden Bir Kesit	296
Belge 13.2: Şura-yı Devletin Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti-Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisi Davası Dava Dosyası Ön Kapağı	318
Belge 13.3: Şura-yı Devletin Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti-Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisi Davası Dava Dosyası Arka Kapağı	319
Belge 13.4: Şura-yı Devlet Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti – Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisine Karşı Davasındaki Mazbata Müsveddesinin Müsveddesi	325
Belge 13.5: Şura-yı Devlet Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti – Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisine Karşı Davasındaki Mazbata Müsvedde Varakası	326
Belge 13.6: Şura-yı Devlet Yeniçiftlik Köyü İhtiyar Heyeti – Kale-i Sultaniye Livası İdare Meclisine Karşı Davasındaki Müsvedde Varakasının Üst Kısmı	329
Belge 13.7: Daire-i Sadaret Umur-ı İdariye Kalemi tarafından Dahiliye ve Maliye Nezaretlerine Yazılan Rumî 31 Mart 1334 (Miladî 31 Mart 1918) Tarihli Yazı ...	354
Belge 13.8: Dahiliye Nazırı Talat Paşa'nın Maliye Nazırı Cavid Bey'e Rumî 10 Nisan 1334 (Miladî 10 Nisan 1918) Tarihli Yazısı	357

HARİTALAR

(Not: Kitapta verilen haritaların kaynağı ilgili haritanın altında belirtilmiştir. Kaynağı ayrıca belirtilmemiş olan haritalar tarafımızdan çizilmiştir. Harita altlığının kaynağı ayrıca belirtilmiştir).

Harita G.1: Yeniçiftlik Köyü Yerleşim Yeri	14
Harita G.2: 1895 yılında Kayaaltı Çiftliği ve Lofça-i Cedit Köyü	15
Harita 1.1: İbrahim Bey'in Arazisi	30
Harita 2.1: İbrahim Bey'den Satın Alınan Arazinin Günümüzde	37
Harita 3.1: 1907 Yılında İbrahim Bey'den Satın Alınan Arazinin Haritası (Üç Parça)	47
Harita 6.1: Kaymakam Hasan Bey Sokağı Gösterir Harita Kesiti	86
Harita 8.1: Dalyanayağı	134
Uydu Görüntüsü 1.1: Biga Yarımadası ve Ece Gölü, 31 Aralık 1988 (Landsat 4)	27
Uydu Görüntüsü 1.2: Ece Gölü-Kurugöl, 13 Ekim 1991, Landsat 5 Vegetation	28

FOTOĞRAFLAR

(Not: Kitapta verilen fotoğrafların kaynağı ilgili fotoğrafın altında belirtilmiştir. Kaynağı ayrıca belirtilmemiş olan fotoğraflar tarafımızdan çekilmiştir).

Fotoğraf G.1: Yeniçiftlik Köyü (Su Deposundan Görünüm)	16
Fotoğraf G.2: Yeniçiftlik Köyü (Merkez)	16
Fotoğraf G.3: Yeniçiftlik Köyü	17
Fotoğraf 1.1: Arazinin Dalyansırı ile Kanal Arasındaki Kısmı (Güneyden Bakış)	31
Fotoğraf 1.2: Arazinin Salkımsırı ile Kanal Arasındaki Kısmı (Kuzeyden Bakış)	31
Fotoğraf 1.3: Salkımsırtından Kuzeye Bakış	31
Fotoğraf 1.4: “Dalyanayağı Köprüsü” (Doğudan Batıya Bakış)	32
Fotoğraf 1.5: Kanal (Köprüden Kıyısından Kuzeye Bakış)	32
Fotoğraf 1.6: Arazinin Orta Kısmında Kanal Boyundan Leylekler	32
Fotoğraf 3.1: Arazinin İkinci Parçasından Bir Görünüm (Dalyan Yolunun Kuzeyi)	48
Fotoğraf 3.2: Arazinin Üçüncü Parçasından Bir Görünüm (Dalyan Yolunun Kuzeyi, Kanalin Doğu Kısmı) (Güneyden Kuzeye Bakış)	48
Fotoğraf 3.3: Arazinin Üçüncü Parçasından Bir Görünüm (Arazinin En Güney Kısmı)	48
Fotoğraf 5.1: Abdülfettah'ın Mezar Taşı	54
Fotoğraf 6.1: “Kaymakam Hasanbey Sokak” Levhası	86
Fotoğraf 7.1: “Yeniçiftlik İlkmektebi, 1926” (İlkokul Binasının Kapısının Üstündeki Levha)	106
Fotoğraf 7.2: 1980'li Yılların Başlarında Yeniçiftlik İlkokul Binası (İnşa Yılı 1926) ve Büyük Camii (İnşa Yılı 1911-1912)	106
Fotoğraf 7.3: Yeniçiftlik İlkokulu Binası Önünde Öğrencileri ve Öğretmenleri (18 Ocak 1930)	107
Fotoğraf 8.1: Eski Dalyanın Bulunduğu Bölge (Ece Gölü Kanalı, Dalyanayağı Köprüsünden Güneye Bakış) (16 Haziran 2024)	135
Fotoğraf 8.2: Dalyanayağı Köprüsü (12 Nisan 2024)	135

Kemal Gözler, *Abdülfeftah'ın Şikâyeti (1907) ve Yeniçiftlik Köyü – Kale-i Sultaniye Livası Davası (1914-1918): İki Örnek Olay Üzerinden Son Dönem Osmanlı İdarî Yargı Sistemi Hakkında Gözlemler*, Bursa, Ekin, 2025, XVIII+382 s. (www.kemalgozler.com/abdulfettah.htm).

© 2025. Kemal Gözler

<https://www.anayasa.gen.tr/gozler.htm>

Ana Sayfa: <https://www.kemalgozler.com/>